

**RAASIKU VALLA
EELARVESTRAATEEGIA**

AASTATEKS 2025-2028

Aruküla 2024

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	3
2. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND	4
2.1 Rahvastik.....	4
2.2 Külad ja alevikud	7
2.3 Ettevõtlus	7
2.4 Vallavalitsuse struktuur.....	9
3. RAASIKU VALLA EELARVESTRATEEGIA.....	9
3.1 Olukorra kirjeldus, strateegia eesmärgid ja ülesanded.....	9
3.2 Eelarvestrateegia rakendamise keskkond.....	11
3.3 Tulud ja kulud	13
3.4 Laenude teenindamine	17
3.5 Vallaeelarve prognoos aastateks 2025–2028 ⁵	18
3.5.1 Tulude prognoos	18
3.5.2 Kulude prognoos	20
3.5.3 Likviidsed varad ja kohustused.....	21
3.5.4 Investeermistegevus.....	22
Eelarvestrateegia tabelid	23
Lisa 1 Investeeringud aastatel 2024-2028 koos kommentaaridega	26

1. SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 sätestab, et vallal peab olema arengukava, mis on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37¹ sätestab, et arengukava osa või sellega seotud iseseisev dokument on eelarvestrateegia, mille nõuded on määratud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses.

Eelarvestrateegia on selgitustega finantsplaan, olles aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ja investeeringuteks toetuse taotlemisel. Seaduse tasandil ei ole eelarvestrateegiale kehtestatud väga detaileid nõudeid. Sisuliselt ütleb seadus, et kohaliku omavalitsuse eelarvestrateegia peab:

- kirjeldama arengukavas nimetatud eesmärkide finantseerimist;
- hõlmama koostamise aastal vähemalt nelja järgnevat aastat;
- sisaldama majanduskeskkonna analüüsi ja prognoosi;
- andma ülevaate seadusega nõutavas detailsuses eelneva aasta tegelikest, jooksva aastal kavandatud (oodatavatest) ja järgnevateks aastateks prognoositud (kavandatud) sissetulekutest ja väljaminekutest;
- esitama kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse eelneva aasta tegeliku ning jooksvaks ja järgnevateks aastateks prognoositavad põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse suurused;
- sisaldama muud olulist finantsinformatsiooni.

Käesoleva Raasiku valla eelarvestrateegia eesmärk on tagada keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning viia arengukava eesmärgid koosõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega nende elluviimiseks. Arvestatud on valla arengut ja arengust tingitud vajadustega.

Toomas Teeväli

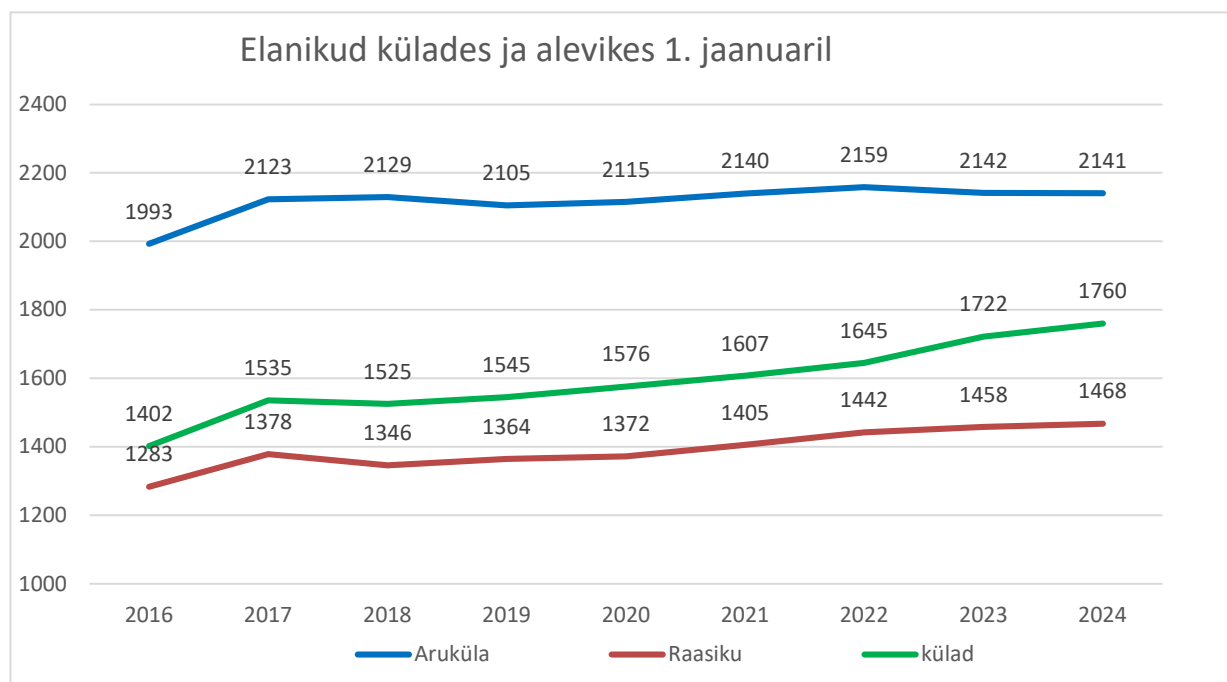
Vallavanem

2. SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND

2.1 Rahvastik

Raasiku vald on linnalähedane omavalitsus, mis on territooriumilt sama suur kui Tallinn, kuid rahvaarvult ca 80 korda väiksem. Turvaline ja looduslik elukeskkond, ühendatuna kiire ja regulaarse rongiühenduse näol pealinnaga, äratab aina rohkem huvi perede seas, kes eelistavad rahulikku, kuid linnalähedast kodukohta. See omakorda tõukab elamuehituse arengule, mis mõjutab kogu olemasolevat taristut.

Raasiku valla rahvastiku asustustihedus 01.06.2024 seisuga on 33,8 inimest km² kohta (01.08.2023 seisuga oli 33,8), sealjuures terve Eesti rahvastiku keskmine asustustihedus 2021. a. rahvaloenduse andmetel on 30,6 inimest km² kohta¹. Pikka aega suhteliselt stabiilsena püsinud valla rahvaarv kasvas hüppeliselt 2017. aastal mõjutatuna haldusreformist. 2023. aastal elanike kasv aeglustus ning eelarvestrateegia koostamise ajal juuni 2024.a. on valla rahvaarv enam kui 5358 inimest, mis on küll valla ajaloo kõrgeim kuid ainult 7 elaniku võrra suurem kui aasta tagasi.

Joonis 1 Raasiku valla rahvaarvu muutuse trend (allikas: Rahvastikuregister)

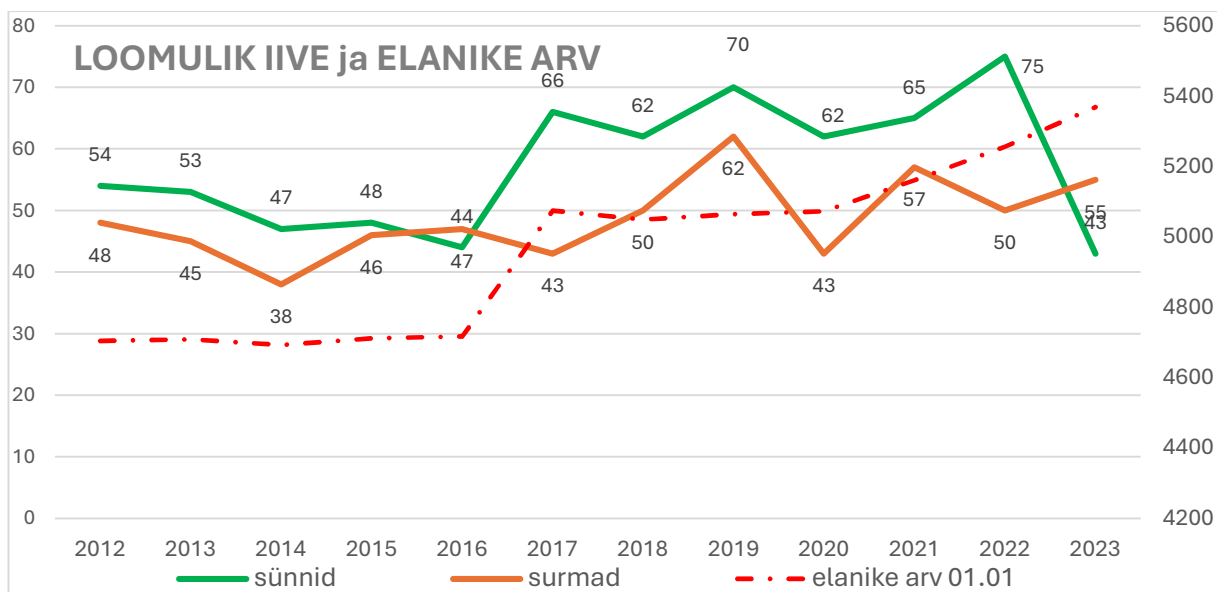
¹ Eesti ja Harjumaa andmed 01.06.2024 seisuga, allikas Rahvastikuregister

Valla keskses, Aruküla alevikus, elas 01. juuni 2024.a. seisuga 2144 ehk 40 % ja Raasiku alevikus 1461 ehk 27 % valla rahvastikust. Külades elab valla rahvastikust 33 %. Selline paiknemine on olnud kogu vaadeldaval perioodil, mis tähendab, et Raasiku vallas elatakse endiselt heameelega ka alevikest väljaspool.

Tabel 1 Rahvaarv alevike ja külade lõikes 1. juuni 2024 seisuga

Külad	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	01.06.2024
ARUKÜLA	1993	2123	2129	2105	2115	2140	2159	2141	2144
HÄRMA	124	133	123	118	119	116	114	111	109
IGAVERE	137	149	153	165	166	166	178	185	185
JÄRSI	196	229	229	223	217	222	235	238	240
KALESI	204	220	220	233	239	250	244	253	250
KIVILOO	62	62	60	57	56	53	52	44	47
KULLI	118	132	136	140	150	155	160	194	190
KURGLA	89	97	105	110	116	136	139	154	154
MALLAVERE	42	57	52	54	57	66	66	59	61
PENINGI	177	179	170	170	186	176	171	175	177
PERILA	102	118	113	110	105	109	115	129	126
PIKAVERE	64	70	72	70	68	67	66	74	73
KOV täpsusega	39	39	39	51	10	9	11	21	19
RAASIKU	1283	1378	1378	1364	1372	1405	1442	1468	1461
RÄTLA	48	48	48	53	50	48	50	50	50
TÕHELGI	41	41	40	42	47	43	55	73	72
KOKKU	4717	5075	5049	5065	5073	5161	5257	5369	5358
ARUKÜLA	1993	2123	2129	2105	2115	2140	2159	2141	2144
RAASIKU	1283	1378	1378	1364	1372	1405	1442	1468	1461
külad	1441	1574	1574	1596	1586	1616	1656	1760	1753
külaelanike%	31	31	31	32	31	31	31,5	32,8	32,7

Möödunud aastal on olnud kogu Eesti iive negatiivne. Käesoleva aasta loomuliku iibe näitaja on kuus, kuu andmete põhjal pluss viis, mõjutatuna sündide arvu langusest.

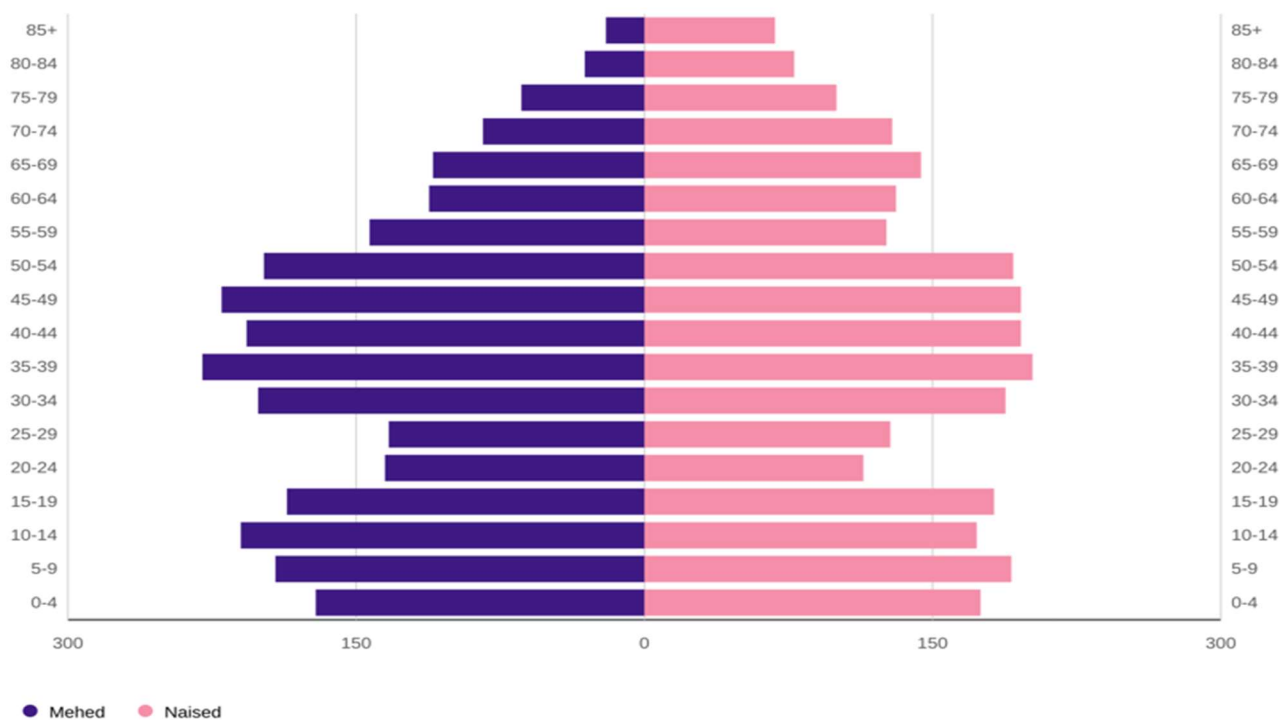

Joonis 2 Loomulik iive 2010–2023 (allikas: Raasiku Vallavalitsus)

Seisuga 01.01.2024 vanusegrupis 20-65 aastat on Raasiku vallas 3 075 elanikku. Võrrelduna Eesti keskmise rahvastiku struktuuriga on Raasiku valla olukord Eesti keskmiste näitajatega võrreldes hea, nooremate aastakäikude ja tööealiste osakaal ning kasv näitab jätkusuutlikkust. Raasiku vallale nagu ka kogu Eestile on iseloomulik, et vanemates aastakäikudes suureneb naiste osakaal.

Rahvastiku soo ja vanuskoosseis | Raasiku vald, 2024

Allikas: statistikaamet

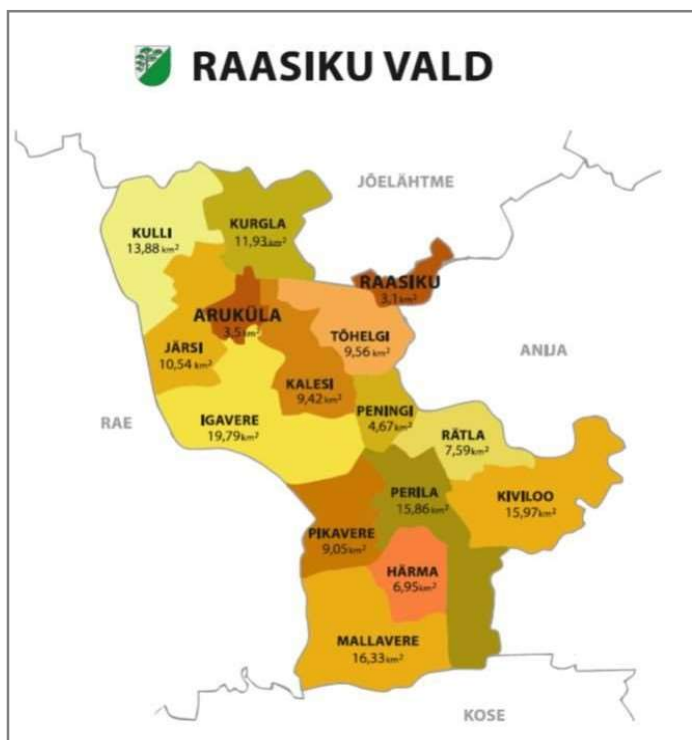

Joonis 3 Raasiku valla rahvastiku koosseis 01.01.2024 seisuga (allikas: Statistikaamet)

2.2 Külad ja alevikud

Raasiku vallas on 13 küla (Härma, Igavere, Järsi, Kalesi, Kiviloo, Kulli, Kurгла, Mallavere, Pikavere, Peningi, Perila, Rätla ja Tõhelgi) ja 2 alevikku (Aruküla, Raasiku), millede suurust ja paiknemist iseloomustab Raasiku valla külade kaart, vt joonis 4 ning elanike arvu neis kajastab Tabel 1.

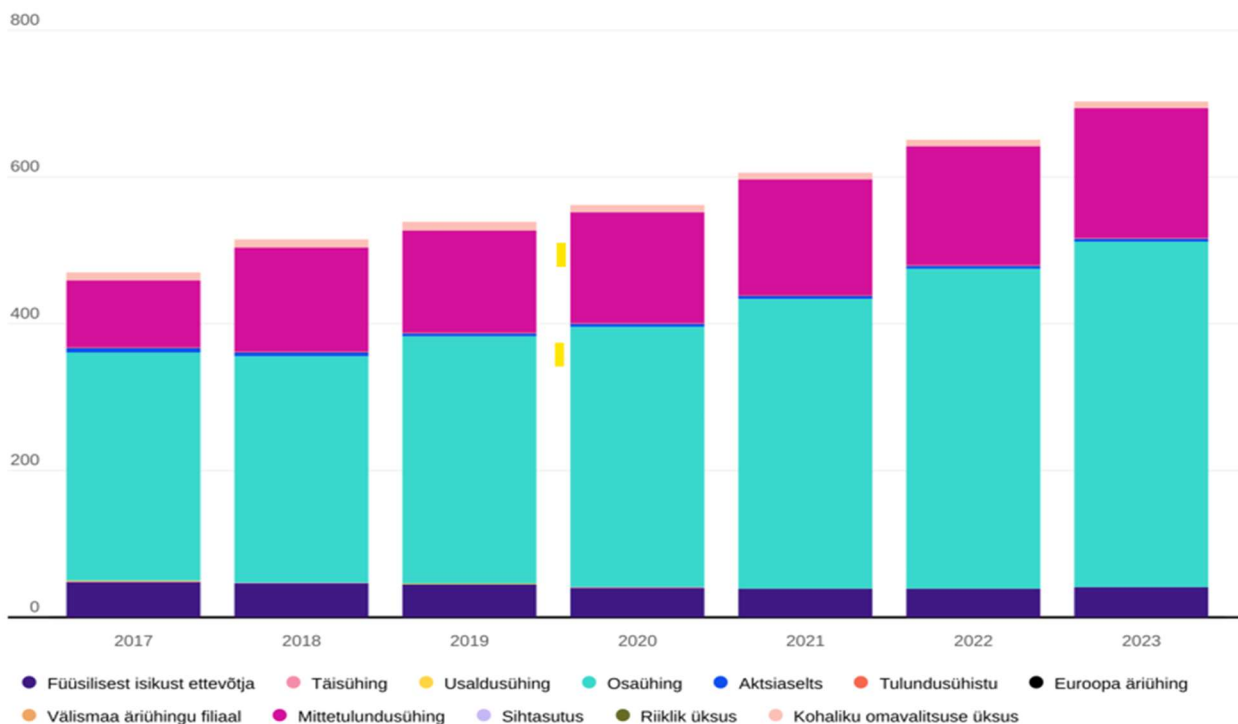
Külavanem on valitud ja küla arengukava kinnitatud seitsmes valla külas, sh Pikavere ja Mallavere külad on valinud ühise külavanema ja omavad ühist arengukava ning strateegia koostamise ajaks pole veel arengukava, kuid on valitud külavanem ka Kiviloo külal. Raasiku vald toetab külade aktiivsust ja omaalgatust koolituste, kokkusaamiste ning rahalise toetuse eraldamisega. Viimast reguleerib „Raasiku valla küladele eraldatud rahaliste vahendite jaotamise kord”. Külavanemate tegevuse paremaks reguleerimiseks on Raasiku vallas olemas „Raasikuvalla külavanema statuut”.

Joonis 4 Raasiku valla külade kaart

2.3 Ettevõtlus

Raasiku vallas tegutsevate ettevõtete arvust ja nende suurusest saab ülevaate järgmiselt jooniselt.

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaavad.stat.ee

Joonis 5 Ettevõtted, kellede kontaktaadressiks on Raasiku vald 01.01.2024 seisuga (allikas: Statistikaamet)

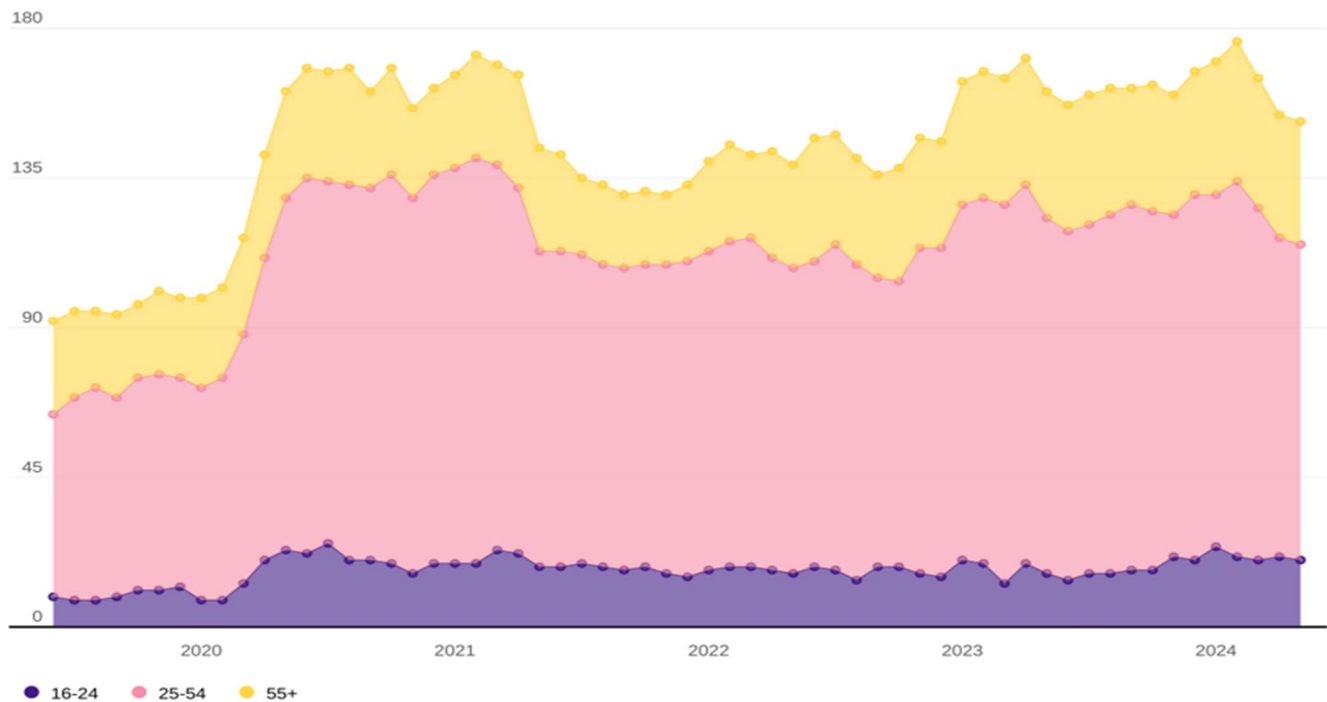
Raasiku valda on registreeritud 2023. aastalõpu seisuga 694 ettevõtet (2022. aastal 480) milledest viis ettevõtet on 50–249 töötajaga, 471 osahingut ja neli aktsiaseltsi. Suurettevõtteid, kus töötajaid 250 ja enam, vallas ei ole. Ettevõtete arv on jätkuvalt kasvav, kuid enamus ehk 95 % neist on väikeettevõtteid. Kuna Raasiku vallal on hea ühendus naabervaldade ja Tallinnaga, siis muutus on eelkõige statistiline ja ei mõjuta otseselt valla elanike tööturu võimalusi.

Raasiku vallavalitsus omas 100 % äriühingus Raven OÜ, mis on asutatud 31.10.1997, kuni 01.01.2023. Alates 01.01.2024 osalus sidusettevõtjas Raven OÜ-s on 50 %. Raven OÜ põhitegevuseks on vee- ja kanalisatsiooniteenused kogu valla territooriumil ning nende süsteemide hooldus- ja remonditööd. Tsentraalse veetarbimisega on võimalik liituda Aruküla alevikus, Raasiku alevikus, Härma külas, Peningi külas, Kalesi külas, Perilas ja Kulli küla ühes piirkonnas.

Sõnumitooja OÜ põhitegevusala on ajalehtede väljaandmine. Raasiku valla osalus on alates 2011. a oktoobrist 33,3 %. Teised osanikud on Kuusalu vald ja Anija vald, kokku 66,7 %-ga. Kord kuus jõuab tasuta leht valla igasse postkasti.

Ettevõtjate suhtlemine vallavalitsusega on toimunud vastavalt vajadusele.

Tööturu seis on tugev vaatamata majanduslangusele, siiski on oodata tööpuuduse kasvu 2023. aastal 8,6 %-ni (2022. aastal oli see 6,5 %). Seisuga 31.12.2023 oli Raasiku vallas 167 töötut (kogu Eestis 54 243 inimest), mis on 14 % enam kui aasta varem.

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Joonis 6 Töötud Raasiku vallas 01.01.2024 seisuga (allikas: Statistikaamet)

2.4 Vallavalitsuse struktuur

Raasiku Vallavolikogu on 17-liikmeline ning volikogu juurde on moodustatud lisaks revisjonikomisjonile kolm alalist komisjoni erinevate teemade käsitlemiseks.

Valla igapäevatööd juhib volikogu poolt moodustatud Vallavalitsus, mis Raasiku vallal on viie liikmeline. Raasiku vallavalitsuses on kolm funktsionaalset osakonda ja kantselei. Vallavalitsuse töötajate arv on olnud stabiilne, kuid minimaalne tagamaks omavalitsuslik toimimine kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja muude õigusaktidega sätestatud ülesannete täitmiseks ja vallakodanikele kvaliteetsete avalike teenuste tagamiseks.

3. RAASIKU VALLA EELARVESTRAATEEGIA

3.1 Olukorra kirjeldus, strateegia eesmärgid ja ülesanded

Pikemaajalise jätkusuutliku arengu tagamiseks ning valla eelarve tulude/kulude parema planeerimise eesmärgil on vajalik seada valdkonnapõhised prioriteedid erinevate investeerimisprojektide elluviimiseks ning püsikulude optimeerimiseks. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning sellesse planeeritakse

kavandatavate tegevuste finantseerimine. Arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks ja ülesannete täitmise tarvis vajalikud rahalised vahendid saadakse valla eelarvelistest vahenditest ja täiendavatest eelarvevälistest ressursidest, sealjuures kasutades Euroopa Liidu struktuurfondide vahendeid, tagamaks valla tasakaalustatud areng.

Eelarvestrateegia on aluseks iga-aastasele valla eelarve koostamisele ning annab üldised suunised. Prognoositud tulude ja kulude proportsioone on vajalik täiendavalt analüüsida eelarvete koostamise käigus. Tulude prognoos annab eelarvemahu suurusjärgu, mille alusel on võimalik vallal arenguvajadusi hinnates koostada võimalikult täpne kulude jaotus. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele, koostab omavalitsus eelarvestrateegia eelseisva nelja aasta kohta. Raasiku Vallavalitsus on koostanud eelarvestrateegia vastavalt seaduses nõutud näitajatega. Põhitegevuse tulem on üldjuhul positiivne ning negatiivne eelarvetulem tuleneb vaid suuremahulistest investeeringutest, mis viiakse ellu laenuvahendite abil.

Raasiku valla eelarvestrateegia koostamine annab võimaluse vallal edaspidi strateegiat jooksvalt uuendada ning finantsvahendeid tõhusamalt planeerida. Eelkõige on eelarvestrateegia vajalik investeerimistegevuse planeerimiseks. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 ning koostatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 20 ettenähtule. Eelarvestrateegia koostamisel on kasutatud Töötukassa, Statistikaameti ja Rahandusministeeriumi ülevaateid, analüüse ja prognoose ning Rahvastikuregistri andmeid. Käesolev eelarvestrateegia kajastab valla eelarvepoliitilisi eesmärke ja tegevusi nende saavutamiseks aastateks 2025–2028.

Raasiku valla arengukava finantseerimisel peetakse silmas kolme omavahel seotud eelarvepoliitilist üldist eesmärki:

- **konservatiivsus**, tagamaks valla arenguks vajalike kokkulepitud tegevuskulude, varaliste kohustuste ja investeeringute rahaline kate;
- **sihipärasus**, kindlustamaks kõigi valla arenguvajaduste rahastamine kasutades vallaeelarvelise osaluse sihipärast jaotamist, sh projektipõhist kaasrahastust;
- **paindlikkus**, muutavas majanduskeskkonnas säilitada valla finantsvõimekuse jätkusuutlikkus ja eelarve tasakaal.

Valla finantsvõimekuse tagamiseks püstitatakse järgmised ülesanded:

- Valla eelarves üksikisiku tulumaksu tulubaasi suurendamiseks suunatakse jõupingutused rahvastikuregistris elukoha andmebaasi vastavusse viimisele tegelikkusele; rakendatakse vallas elavate inimeste elukoha registreerimist stimuleerivaid meetmeid; vallavalitsuse poolt osutatavate avalike teenuste pakkumine seotakse enam saaja elukohaga; toetatakse kodanikuühiskonna tugevdamist, mis suurendab elanike vastutust toimuva eest ning

osalemist avalike hüvede kulude kandmisel.

- Valla eelarveliste tulude kasvatamiseks suurendatakse valla osalusega äriühingu töö majanduslikku iseseisvust. Jooksvalt tegeletakse valla omatulude kasvatamise ja täiendavate teenimivõimaluste leidmisega.
- Valla eelarves tagatakse raha prioriteetsete projektide kaasfinantseeringuteks, et tuua valda enam investeeringuid Euroopa Liidu struktuurfondidest, Eesti ja rahvusvahelistest arenguprogrammidest, riigi- ja erasektori vahenditest.
- Valla eelarvest rahastamisel eelistatakse objektide kompleksset väljaehitamist ja rekonstrueerimist ülalpidamiskulude kokkuhoiuks. Näiteks teede rekonstrueerimine koos kuivenduskraavidega, hoonete rekonstrueerimisel soojakadude vähendamine, kokkuhoid info ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisest aja- ja töömahukuse vähendamise läbi, funktsioonide ümberstruktureerimine ja teenuste reformimine.
- Valla finantseerimisvõimekuse tõstmiseks analüüsitakse vallale kuuluvate maade perspektiive ning mittevajalik võõrandatakse.
- Valla eelarve koostamisel jälgitakse, et valla eelarves tegevuskulude kasv ei oleks kiirem tegevustulude kasvust. Lähtutakse säästliku kulutamise vajadusest; suurendatakse pikaajalise finantsplaneerimise rolli vallaeelarve koostamisel; tõhustatakse kontrolli eelarvevahendite kasutamise üle.

Prognooside aluseks on eelkõige valla rahvastiku koosseisu hetkeolukord, 2024. aasta esimese poolaasta eelarve täitmine ning Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos.

3.2 Eelarvestrateegia rakendamise keskkond

Eesti majandus langes 2023. aastal 3 % ja seejuures langes suure osa tegevusalade lisandväärtus. Samas kasvas jooksevhinnas SKP 4,6 %. Eesti ettevõtete ja majapidamiste kindlustunne on väike, kuid viimastel kuudel on mõnes sektoris olnud ka kindlustunde paranemise märke. Prognoosime, et selle aasta kokkuvõttes jääb majanduse reaalne maht enam-vähem 2023. aasta tasemele, kuid majandus pöördub aastases võrdluses kasvule selle aasta teises pooles, kui peaksid paranema nii välisnõudlus kui ka majapidamiste tarbimisvõimalused. 2025. aastaks ootame 3,3protsendilist majanduskasvu. Järgmistel aastatel on kasv aeglasem kui 3 %.²

Esimeses kvartalis langus küll jätkus, kuid järjest enam hakkas ilmnema märke olukorra paranemisest. Seni enim kannatanud haru ja majanduse käekäigu seisukohalt väga kaaluka töötleva tööstuse tootmismahu vähenemistrend on lõppenud ning kaubaekspordi maht pöördus aasta alguses kasvule.

² Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2024

Ettevõtete hinnang eksporditellimustele ja konkurentsivõimele välisturgudel on muutunud positiivsemaks, mistõttu jõuab ühes välisturgude oodatava väljumisega madalseisust kindlamale alusele ka Eesti ekspordi kasvuväljavaade. Lisaks piiriülesele kaubandusele panustab majanduskasvu ka suurenev Sise nõudlus, seda peamiselt tänu inimeste ostujõu kosumisele ning tööturu vastupidavusele.

Paljud tingimused on muutunud majanduskasvu toetavamaks. Eksporti toetab soodsamaks muutunud vahetuskurss euro ja Skandinaavia valuutade vahel ning sealsed turudki on aasta alguses seni prognoositust kiiremini kosunud. Ettevõtete edenemist ja seeläbi ka majanduse kasvu tervikuna soodustavad veel ka odavnenud toormed, energia hinnalangus ja tarneprobleemide vähenemine.

Euroopa Keskpanka nõukogu langetas viimasel rahapoliitilisel istungil intressimäärasid, mis turuootustel põhinevalt kajastus euribori languses juba varemgi. Intresside alanemine levendab laenukulu nii majapidamiste kui ka ettevõtete jaoks ning mõjub majandusele turgutavalt. Samas on kiire hinnakasvu taandumine euroalal osutunud varem hinnatust inertsemaks, mistõttu oodatakse rahaturgudel küll edasist intresside alanemist, kuid varem arvatust aeglasemas tempos. Intressimäärade alanemine jätab laenukohustusega inimestele rohkem raha kätte ja loob paremad eeldused majapidamiste tarbimiskulutuste ning ettevõtete investeeringute kasvuks.³

Ühest küljest on Eesti majanduse väljavaade selginenud, kuivõrd möödunud aastatel läbitud kriisidega kaasnenud ebaselgus on suures osas hajunud. Teisest küljest püsib prognoosidega seotud ebakindlus, mis on seotud kõrgendatud geopoliitiliste riskidega ja jätkuvast Venemaa sõjast Ukrainas. Tänavu toimuvad valimised enam kui 60 riigis, mis teevad sellest aastast valimisterohkeima aasta kogu ajaloos. Paratamatult on sellega seotud ka poliitiline määramatus ja teadmata on valimiste võimalik mõju majandusele nii globaalsel kui ka regionaalsel tasandil.

2024. aastaks ootame hõivatute arvu langust 0,3 % võrra ja töötuse määra 7,2 %. Tööpuudus stabiliseerub prognoosiperioodi lõpuks oma normaaltasemele 6 % lähedale. Palgakasv aeglustub tänavu 6 % lähedale, mida võib pidada majanduskasvu nõrga väljavaate tingimustes siiski suhteliselt kiireks. Alates 2025. aastat püsib palgakasv nominaalse majanduskasvuga võrreldavas tempos ehk 5 % läheduses. 2021. aasta ostujõu tase saavutatakse 2025. aasta lõpuks. Palgatöötajad on käimasoleva kriisi ajal kannatanud peamiselt sissetulekute ostujõu languse tõttu. Hinnatõusu kiirenedes palgad küll jätkasid tõusu, kuid kasvutempo jäi selgelt inflatsioonile alla.

³ <https://www.eestipank.ee/press/prognoos-majandus-tousu-lavel-26032024>

Palga ostujõud taastub prognoosi kohaselt sõjaeelsele tasemele umbes 2025. aasta teiseks pooleks. Maksukoormus suureneb prognoosi kohaselt sellel aastal rekordisele tasemele ja põhjuseks on käibemaksumäära tõusu ja juriidilise isiku tulumaksumäära tõusule eelnev suurem kasumijaotamine.⁴

Tabel 2 Eesti Panga majandusprognoosi põhinäitajad (allikas: Eesti Pank)

Eesti Panga majandusprognoosi põhinäitajad

avaldatud 14.06.2024

	2022	2023	2024*	2025*	2026*
majanduse maht jooksevhindades (mld eurodes)	35,98	37,68	39,43	41,81	43,94
majanduskasv püsihindades (%)	-0,5	-3,1	-0,4	3,6	3,0
hinnatõus (%)	19,4	9,2	3,8	2,7	2,0
töötus (%)	5,6	6,4	8,0	7,8	7,1
keskmine brutopalk (eurodes)	1645	1832	1969	2053	2149
keskmise palga muutus (%)	11,7	11,4	7,4	4,3	4,7
eelarvetasakaal (% SKPst)	-1,0	-3,4	-3,2	-4,6	-3,8

Tabel 3 Rahandusministeeriumi prognoosi põhinäitajad

	Salvestatud asukohta see arvuti					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	tegelik	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos
Realse SKP aastakasv %	-3,0	0,0	3,3	2,8	2,5	2,5
Tööpuudus %	6,4	7,2	6,7	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Palgakasv %	11,5	6,0	5,1	5,0	4,8	4,8

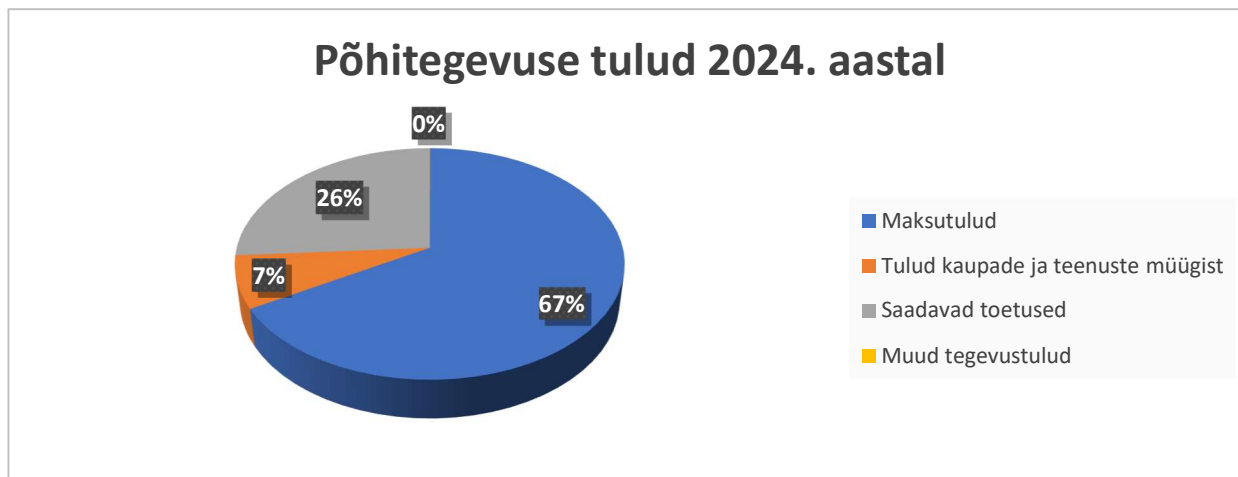
3.3 Tulud ja kulud

Valla tulubaas koosneb füüsilise isiku tulumaksu eraldistest, maamaksust, muudest tuludest (nt vee erikasutus, väärtetrahvid, taristutasud jms), kaupade ja teenuste müügist (nt ehituslubade riigilõivud, lasteaedade ja huvikooli õppemaksud, spordirajatiste kasutustasud jms) ningtoetustest (ca 90 % toetustest on eraldised riigilt hariduskulude, sotsiaaltoetuste ja teehoiukulude osaliseks katmiseks).

2023. aasta kogutulude kasv oli 7,5 % (2022. aastal oli see tavapärasest suurem 12 %). Raasiku valla 2024. aasta eelarve põhitegevuse tulud on planeeritud 2023. aastaga võrrelduna 1,8 %

⁴ Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2024

suuremad. Nii väike tõus on tingitud laekuvate toetuste langusest, mis on protsentuaalselt umbes 6 % vähem, kui 2023. aastal. Suurima osa omavalitsuse tuludes moodustab maksutulu (keskmiselt 67 %), millest omakorda ca 1,0 % on maamaks ning ülejäänud on üksikisiku tulumaksueraldis.

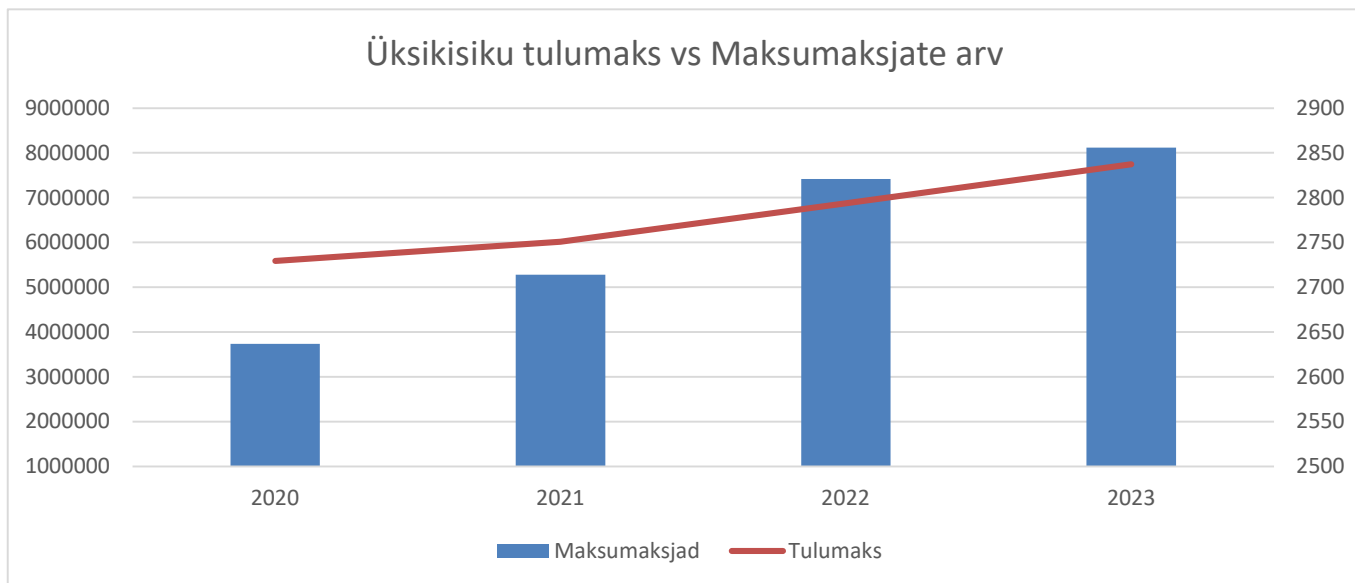
Joonis 7 Põhitegevuse tulude jaotus 2024. aasta eelarves

Pikemaajalise maksutulude kasvu mitte loomulikuks mõjutajaks on olnud nii haldusreformist tulenev kodanikukampaania (mõju 2017. aastale) kui ka eraldismäärade muutused. 2020. ja 2021. aasta maksutulu on kasvanud keskmiselt 9 % ja käesoleva aasta maksutulud on planeeritud 8,2 %-se kasvuga. Mõjutajaks brutopalkade ja maksumaksjate arvu kasvud. Ajavahemikul 2020–2023 oli tulumaksueraldise määr 11,96 % üksikisiku brutotulust. Kohalikele omavalitsustele laekub 2024. aastast tulumaks 2,5 % isikute riiklikust pensionitulust ning muudelt tuludelt laekuv tulumaksu määr langes 11,89 %le.

Teise suure osa valla tulubaasis moodustavad toetused, keskmiselt 25–29 % kogutuludest. Tulenevalt täiendavatest riigitoetustest (nt eriolukord) või suuremahulistest ühekordsetest tegevustoetustest on mõnel aastal toetuste osakaal suurem, näiteks 2020. aastal 31 % kogutuludest. 2024. aastal toetuste protsent kogutulust on 25,6 %. Kogutulude suurust ja ka võrdlusandmeid mõjutavad ka ühekordsed toetused, mistõttu ei saa oodata, et kasv oleks aastate lõikes ühesugune. Loomulikuks kasvu mõjutajateks on palgakasvud ja maksumaksjate arvu kasv.

Toetustest enamuse (ca 99 %) moodustab riigipoolne toetusfond eelkõige haridustöötajate palgakulude, koolitoidu, õppevahendite ja sotsiaaltoetuste katteks. Viimastel aastatel on toetusfond vähesel määral suurenenud seoses omavalitsusele lisandunud ülesannetega.

Ka omatulude ehk kaupade ja teenuste müügist saadav tulu on vallale arvestusliku tähtsusega ja moodustab tavapäraselt kogutuludest keskmiselt 7 %. Ülejäänud 1–2 % tuludest moodustavad muud tulud.

Joonis 8 Raasiku valla eelarvesse laekunud tulumaks aastatel 2020–2023 (allikas: Rahandusministeerium ja Raasiku Vallavalitsus)

Majandusliku sisu järgi jaotuvad kulud personalikuludeks, majanduskuludeks, eraldisteks (so antavad toetused), muudeks kuludeks (sh finantskulud) ja investeeringuteks (põhivarasoetused). Loetletutest neli esimest moodustavad põhitegevuse kulud. Põhitegevuse kuludest suurima osa moodustavad personalikulud, mis on aastatel 2017–2022 keskmiselt 62 % põhikuludest, 2023. aastal 60,3 % ja 2024. aasta eelarve kohaselt vaid 64 %. Üldiselt on personalikulude osakaal kuludes stabiilne, mis tähendab, et personalikulud kasvavad koos ülejäänud kuludega samas tempos. Majanduskulud on samal ajal keskmiselt 30–32 % ja 2024. aasta eelarve kohaselt 28,4 %. Eraldised ehk toetused moodustavad keskmiselt 6–7 % kogu põhitegevuse kuludest.

Suurem osa eelarvevahenditest kulub haridusele (lasteaiad, koolid sh huviharidus), moodustades aastatel 2017–2023 keskmiselt 66 % kogukuludest (sh investeeringud), 2024. aasta eelarve kohaselt 66,8 %. Suuruselt teine kuluartikkel on samal ajal üldvalitsemise kulu (so vallavalitsus, vallavolikogu, vallamaja ja laenude teenindamine), keskmiselt 10 % kuludest. Kolmandat kohta jagavad kulud vabale ajale ja kultuurile (sh kultuurimajad, raamatukogud, spordivaldkond) ning kulud majandusele (valla teed ja tänavad ning välja renditud pinnad va elamispinnad), mis mõlemad moodustavad keskmiselt 8 % kogukuludest. Üldjuhul on valla tulem positiivne, mis tähendab, et põhitegevuse tulud ületavad põhitegevuse kulusid ja vallal on võimekus teha investeeringuid.

Investeeringuid tehakse valla omavahendite arvelt ning kaasates välisvahendeid (toetused, laenud). 2023. aasta investeeringute maht moodustas ca 15,0 % kogukuludes. Käesolevaks aastaks oli planeeritud investeeringute maht ca 2,2 mln eurot ehk 18,5 % kogukuludest, millest ca 1,8 mln oli

plaanitud katta omavahendite arvelt. Põhirõhk 2024. aasta investeeringutes on teedehitus, ÜVK ja Aruküla Lasteaia ventilatsiooni väljaehitamine.

Viimaste aastate suuremad investeerimisobjektid on Raasiku Põhikool ja Spordihoone (4,3 mln aastatel 2017–2018), Aruküla Põhikool ja staadion (3,8 mln aastatel 2018–2019), Aruküla lasteaia juurdeehitus ja küttesüsteemi rekonstrueerimine (1,5 mln aastatel 2021–2022) ning Sotsiaalkorterimaja rekonstrueerimine (ca 0,7 mln), Raasiku Lasteaia juurdeehitus (ca 0,5 mln), mis lõpetati 2023. aastal ja Raasiku aleviku pumpruck ja Aruküla staadioni jõulinnak (ca 0,3 mln).

Lisaks investeeris vald igal aastal teedesse ja tänavatesse. 2023. aastal oli eelarves ca 0,3 mln (2022. a 0,2 mln; 2021. a 0,6 mln), ehitas uusi spordirajatisi ning parendab kõikide valla objektide seisukorda vastavalt võimalustele. On suunatud 800 000 Raven OÜ-sse reovee puhastusjaama rekonstrueerimiseks ja puhastusseadmete parendamiseks.

Viimaste aastate investeerimisobjektid on toodud järgmises tabelis.

Tabel 4 Raasiku valla investeeringud aastatel 2019 – 2023, kulud tekkepõhiselt (allikas: Raasiku Vallavalitsus)

Investeeringu objekt		2019	2020	2021	2022	2023
ÜLD	Osakapitali suurendamine (Raven OÜ); Raasiku Soojus OÜ osak	448 000			400 000	400 000
	Jäätmejaam	1 632	147 173		14 000	
	Vallavalitsuse hoone ja inventar		300	269 626	6 000	44 000
	Raasiku valla Sport sh terviserajad	149 951	40 212	306 451	88 000	253 000
	Päästeteenused			123 000		
	Avalik kord ja julgolek					24 000
	Rajatised, sh Raasiku		27 884	39 544	86 491	25 000
	Sotsiaalelupinnad		3 450	37 500	517 000	274 000
TARISTU	Teed (sh kergliiklusteed) ja parklad	179 136	394 384	644 530	190 000	310 000
	Veevarustus ja liigvesi					9 000
	Tänavavalgustus	18 101	65 011	637 973	4 000	
KOOLID	Huvikool Pääsulind		14 765	31 044		
	Pikavere Mõisakool		7 901	57 236	18 000	47 000
	Aruküla Põhikool	2 328 240	16 411	12 000	12 000	8 000
	Raasiku Põhikool			18 938		
LASTEAIAD	Aruküla Lasteaed Rukkilill	8 640	50 389	785 315	685 000	
	Raasiku Lasteaed Oravake			9 372	286 708	231 000
RAH	Aruküla Rahvamaja	116 112				

Raasiku Rahvamaja	29 451		58 738		
Raasiku Raamatukogud		30 257	8 611		
Raasiku Tervisekeskus		41 195			
KOKKU	3 279 263	822 920	3 044 289	2 307 199	1 625 000

3.4 Laenude teenindamine

Raasiku vallal on kuus kehtivat laenulepingut. Käesoleva eelarvestrateegia koostamise ajaks on Raasiku vallal teenindada laenulepingud kogusummas 6,2 mln eurot.

Laenujäägist (6,2 mln) moodustavad suurima osa Raasiku Põhikooli rekonstrueerimise ja Spordihoone ehitamise ning Aruküla Põhikooli laienduse ja staadioni rajamise finantseerimislaenud, Aruküla ja Raasiku Lasteaia juurdeehituste finantseerimine ning Raasiku ÜVK rajamise jätkamise toetamine. Ülejäänud valla veemajandusprojekti ja liigvee ärajuhtimissüsteemi rajamise finantseerimislaenud.

Tänane laenukoormus moodustab valla tuludest ca 50 %. 2024. aasta eelarvesse on planeeritud laenu võtmine 1 300 000 eurot ja 745 000 eurot olemasolevate laenude tagasimaksmiseks. Raasiku Valla lisaelarvega soovitakse suurendada laenu võtmist kuni 1 700 000 euroni, seoses ÜVK väljaehitamise projekti kallinemisega. Seega võib suureneda 2024. aasta lõpuks valla laenukoormus eelarve kohaselt 955 000 euro võrra. Sellisel juhul 2024.aasta lõpuks on netovõlakooormus 47,4 %, kui kavandatud laen võetakse kasutusele täies mahus. 2024. aasta jooksul seoses EURIBORi tõusuga laenuintresside maksed on tõusnud. EURIBORi laenuintresside langus ei ole veel mõju avaldanud. Vastavalt Kohaliku omavalitsuse Finantsjuhtimise seadusele (KOFIS)³⁵ võib lihtsustatult välja tuua, et omavalitsuse laenukoormus tema tuludest võib olla kuni 80% aastatel 2020–2024 ja seejärel hakkab langema 5% aastas kuni 60%-ni. Kuniks valla põhitegevuse tule⁴ ületab laenude tagasimakse kohustuse suurust, pole ka laenude teenindamisega probleeme. Nii strateegia koostamise ajal kui ka strateegia perioodil ei ole näha, et valla põhitegevuse tule⁴ väheneks kriitilise piirini ja laenude tagasimaksed saaks vallale ületamatuks koormaks.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium plaanib 2024. aasta septembris saata kooskõlastusringile põhitegevuse tule⁴ reegli muutmise selliselt, et see kataks intressikulud. Praegu nõuab seadus põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude tasakaalu.

⁵ Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2024

3.5 Vallaeelarve prognoos aastateks 2025–2028⁵

3.5.1 Tulude prognoos

Käesolevas eelarvestrateegias on põhitegevuse tulude osas välja toodud maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadud toetused tegevuskuludeks ja muud tegevustulud. See on vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §7 liigendusele. Tulud on prognoositud jälgides valla statistilisi näitajad (elanikkonna arv, maksumaksjate arv ja sissetulekud), Eesti Panga juunis avaldatud majandusprognoosi ja Rahandusministeeriumi 2024. aasta kevadise majandusprognoosi kohast SKP ja brutopalkade muutust.

Rahandusministeeriumi majandusprognoosile ja reaalsele maksulaekumistele ning rahvastikuregistri andmetele tuginedes on prognoositud vallale põhitegevuse tulude muutuseks 2025. aastaks +5,6 %. Perioodil 2025–2027 laekumise kasv stabiliseerub ja kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaks kasvab keskmiselt 5–7 % aastas. Tulude kasvuallikana on arvestatud valla maksumaksjate sissetulekute kasvu nii nagu Rahandusministeerium on prognoosinud keskmise palga kasvu ja maksumaksjate arvukasvu tulenevalt rahvaarvu keskmistest muutustest vallas. Käesoleva aasta maksutulude kasvuks on planeeritud 5,4 %.

Suurima osa tulubaasis moodustab valda sisse registreeritud elanike sissetulekute tulumaksueraldis, mis 2024. aasta planeeringu kohaselt on 67% valla kogutuludest (2023. aasta vastav näitaja 62 %). Teine oluline osa tuludes on toetus- ja tasandusfond, mis moodustab keskmiselt 25 % kogutuludest. Riigitoetuse kasv on olnud seni keskmiselt 16,8 % aastas. 2024. aastal on olnud toetus- ja tasandusfondi rahade eraldamise langus võrreldes 2023. aastaga –3,9 %. Toetust mõjutavad eriolukordadest tingitud ühekordsed täiendavad eraldised, omavalitsusele pandavad täiendavad ülesanded ja õpetajate palgamuutus. Seega eelnevat muutust ei saa aluseks võtta riigitoetuse planeerimisel, kuid on oluline planeerida koos toetuse kasvuga ka kulude kasvu, sest riigi poolt läbi toetusfondi toetatakse jooksvaid kulusid (mitte investeeringuid).

Kaupade ja teenuste müügitulu kasv on olnud 2023. aastal 16 %. Müügitulu kasvu suuremad mõjutajad on uute lasteaiarühmade avamine ja lasteaias kohatasude muutus. Käesolevaks aastaks on planeeritud selle tululiigi kasvuks 14,5 %. Eelarvestrateegia aastatele on planeeritud konservatiivselt, kasvuks keskmiselt 7 % aastas.

⁵ Prognoosi andmed tuginevad võrdlusperioodile 2020–2023, ehk eelnevale neljale aastale nagu ka tulevikuprognoos on neljale aastale.

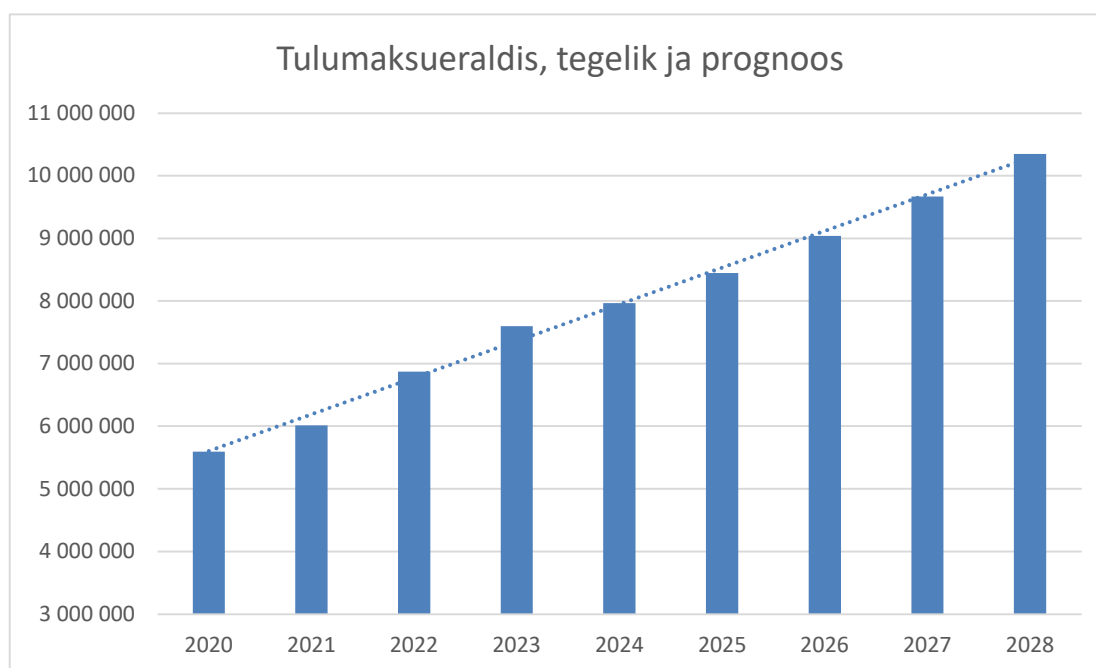
Tabel 5 Tulumaksueraldise prognoos (allikas: Rahandusministeerium ja Raasiku vallavalitsus)

	2020	2021	2022	2023 tegelik	2024 eelarve	2025	2026	2027	2028
rahva arv 1 jaanuar	5073	5161	5343	5369	5369	5396	5450	5505	5615
rahvaarvu muutus %	0,2	1,7	3,5	0,5	0,5	0,5	1	1	2,0
maksumaksjate arv	2637	2714	2821	2856	2856	2870	2899	2928	2987
maksumaksjate arvu osakaal rahvaarvust	52	52,6	53,4	53,2	53,2	53,2	53,2	53,2	53,2
maksumaksjate arvu muutus %	0,6	2,9	3,9	1,2	0	0,5	1	1	2
SKP reaalkasv %	-0,6	8	-1,3	-3,0	0	3,3	2,8	2,5	2,5
maksumaksjate keskmine brutopalk eur	1 458	1 524	1 697	1 803	1 936	2 033	2 125	2 227	2 334
Eesti keskmine brutopalk eur	1 448	1 548	1725	1 832	1969	2069	2 162	2266	2375
valla maksumaksjate ja Eesti keskmise brutopalkade võrdlus	0,7	-1,6	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Tulumaksueraldis	5 593 697	6 014 722	6872860	7599 000	7968655	8446774	9038049	9670712	10347662
Riigieraldise määr %	11,96	11,96	11,96	11,96	11,89 +2,5	11,89 +2,5	11,89 +2,5	11,89 +2,5	11,89 +2,5

Tulumaksu prognoosimine põhineb kahe eelduse prognoosimisel: maksumaksjate arvu muutus ja sissetulekute muutus. Vähesel määral mõjutab tulumaksueraldist ka eraldise ja sissetulekute suhe ehk mõjutajaks võib olla tulumaks, mida ei maksta tavapärasest brutopalgast (nt välismaal teenitud tulu). Maksumaksjate arvu osakaal valla rahvaarvust on olnud küllaltki ühetaoline, keskmiselt 50–52 %. Eelarvestrateegia koostamise ajaks on rahvaarv 5358, mis on võetud järgmiste aastate maksumaksjate arvu prognoosimise aluseks. Muutusesse on lisatud ka potentsiaalne kasvuprognoos tulenevalt uute elamispiindade kasutuselevõtust ja seeläbi rahvaarvu kasvust.

Samuti on arvestatud vähesel määral ka rahvastiku koosluse muutust, mis mõjutab maksumaksjate arvu. Järgmiseks kaheks aastaks kasvu pole arvestatud, kuna ebakindel olukord majanduses mõjutab ka kinnisvaraarendusi ja seeläbi sissetulust ning tööturgu.

Alates 2024. aastast on planeeritud rahvaarvu kasvuks 0,5 % aastas, toetudes Rahandusministeeriumi kevadisele majandusprognosile, arvestatuna majanduse stabiliseerumist 2024. aastal ja selle mõjust järgnevale aastatele. Sissetulekute prognoosimisel on arvestatud Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognosi kohase brutopalkade kasvuga (vt tabel 2).

Joonis 9 Tulumaksueraldised 2019–2023 tegelik, 2024 eelarve ja 2025–2028 strateegiasse planeeritud (allikas: Raasiku Vallavalitsus)

3.5.2 Kulude prognoos

Raasiku valla kulude prognoosimisel esimene oluline kriteerium on kulude ja tulude tasakaalu hoidmine. Teine eesmärk on püüda säilitada positiivne põhitegevuse tulem ehk hoida kulud tuludest madalamal. Seeläbi suudame tagada piisava investeerimisvõime (sh omafinantseering arendusprojektideks, mis kasutavad erinevaid toetusrahasid) ja laenude teenindamise suutlikkuse. Käesolevas eelarvestrateegias on põhitegevuse kulude osas välja toodud antavad toetused tegevuskuludeks ja muud tegevuskulud sh personalikulud, majandamisekulud ja muud kulud ehk vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse peatükk 2 § 1 liigendusele.

Olulisemaks mõjutajaks töötasude kasv, struktuuride suurenemised, uute rajatiste kasutuselevõtt ja juurdeehitused. 2023.aasta kulude kasv oli 14,5 %, käesoleva aasta kulude kasvuks on oodata ca 11,3 %. Tähelepanu all endiselt personalikulud, mida on suurendatud 2024. aasta planeeringus 7,8

% Järgmiseks aastaks on eelarvestrateegias planeeritud põhitegevuse kulude kasvuks 5 % ja sellele järgnevale eelarvestrateegia aastatele keskmiselt 5 %.

2024. aasta põhitegevuse tulemiks peale lisaeelarve vastuvõtmist on planeeritud eelarvestrateegias ca 181 tuhat eurot.

Investeeringuid koos Raven OÜ reservkapitali sissemaksetega on perioodile 2024–2028 planeeritud ca 3 mln ulatuses. Eelarvestrateegiasse planeeritud investeeringud projektide lõikes on toodud Lisas tabelis 2.

Põhitegevus	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	EELARVESTRAATEEGIA			
TULUD	9 574	10 860	11 972	12 194	12 872	13 748	14 576	15 456
KULUD	7 794	9 438	10 825	12 013	12 444	13 056	13 668	14 331
PÕHITEGEVUSE TULEM	1 780	1 422	1 147	181	428	692	908	1 125

Tabel 6 Põhitegevuse tulude ja kulude vahe ehk põhitegevuse tulemit aastatel 2021–2028 (tuh eurot)

Kohaliku omavalitsus finantsjuhtimise seaduse §33 lõike 2 alusel on põhitegevuse tulemit lubatav väärtus 0 või positiivne. Omafinantseerimise võimekuse näitaja peegeldab põhitegevuse tulemit suhtarvuna, mis arvutatakse põhitegevuse tulude ja kulude suhtena. Omafinantseerimise võimekuse näitaja loetakse heaks, kui see on arvnäitaja on 1 või üle ühe. Raasiku valla vastav näitaja on positiivne, keskmiselt 1.

3.5.3 Likviidsed varad ja kohustused

Põhitegevuse tulemit ja investeerimistegevuse kogusumma moodustab eelarve tulemit. Eelarvetulemit võib olla negatiivne ja üldjuhul on see nii, kui on planeeritud investeeringute finantseerimine varasemate säästude (likviidsed varad) ja/või laenukaasabil. Eelarve tasakaalu saavutamiseks kasutatakse kahe komponendi koosmõju: likviidsete varade jäägi vähendamist ja vajadusel ka kohustuste suurendamist ehk laenu võtmist.

Tabel 7 Ülevaate eelarvestrateegia perioodil prognoositavatest rahavoogudest (tuh eurot)

Rahavood	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	EELARVESTRAATEEGIA			
Põhitegevuse tulemit	1780	1 422	1 147	181	428	692	908	1125
Investeeringutegevus	-1 881	-1 626	-1 396	-1 813	-2 762	-199	-895	-550
Eelarve tulemit	-101	-204	-249	-1 633	-2 333	492	13	575
Kohustuste võtmine	0	1 500	1 400	1 700	2 450	399	795	440
Kohustuste tasumine	-546	-599	-713	-745	-1 050	-1 100	-900	-900

3.5.4 Investeerimistegevus

Põhitegevuse tulemi summa näitab, millises ulatuses on võimalik teostada investeeringuid (põhivara soetust) jooksva aasta omavahendite arvel. Tegelikult lisanduvad investeeringute allikana põhivara müük, saadud ja antud investeeringute sihtfinantseerimise vahe, osaluste ja aktsiate müügi ja soetuse vahe, tagasilaekuvate ja antavate laenude vahe (lubatud ainult sõltuvale üksusele) ja finantstulude ja kulude vahe. Nimetatud komponendid kokku moodustavad investeerimistegevuse kogusumma.

Raasiku valla tänane laenukoormus moodustab valla tuludest ca 50%. 2024. aasta eelarvesse oli planeeritud laenu võtmine 1 300 000 eurot ja 745 000 eurot olemasolevate laenude tagasimaksmiseks. Raasiku Valla investeerimise prioriteediks aastatel 2024–2025 on ÜVK väljaehitamine Raasiku ja Aruküla alevikutes. Raasiku Valla lisaeelarvega soovitakse suurendada laenu võtmist kuni 1 700 000 euroni, seoses ÜVK väljaehitamise projekti kallinemisega. Laen on vajalik Raasiku ÜVK rajamise jätkamise finantseerimiseks. Eelarvestrateegia aastatele 2025–2028 näeb ette laenuvõtmise jätkamist.

Kuni aastani 2024 võib netovõlakooormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakooormus ulatuda kuni 80 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Alates 2025. aastast väheneb netovõlakooormuse ülemmäär 5% aastas kuni 60%-ni 2028. aastal.⁶

Konkreetsete aasta individuaalne netovõlakooormuse ülemmäär ja teised arvulised näitajad on näha Lisas eelarvestrateegia tabelis nr 1. Eelarvestrateegiasse planeeritud investeeringud on objektide põhiselt koos selgitustega näha Lisas eelarvestrateegia tabelis nr 1.

Raasiku valla arengusuunad järgnevateks aastateks on turvalisema liiklemise tagamine läbi kergteede võrgustiku rajamise ning valla tiheasustusalade katmine ühisvee ja -kanalisatsiooniga. Kaugemas perspektiivis koolide ja lasteaedade vajaduse hindamine vastavalt vajadustele.

⁶KOFS §59 lg 12 ja lg 13

Eelarvestrateegia tabelid

Tabel 1 Raasiku valla eelarvestrateegia aastani 2028

Raasiku Vallavalitsus	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 193 864	12 872 399	13 747 747	14 576 298	15 456 489
Maksutulud	8 093 171	8 662 774	9 275 649	9 932 072	10 635 158
sh tulumaks	7 968 655	8 446 774	9 038 049	9 670 712	10 347 662
sh maamaks	124 516	216 000	237 600	261 360	287 496
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	887 500	949 625	1 016 099	1 087 226	1 163 331
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 208 193	3 255 000	3 450 000	3 550 000	3 650 000
sh tasandusfond	179 206	155 000	150 000	150 000	150 000
sh toetusfond	2 841 260	3 000 000	3 100 000	3 300 000	3 400 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	187 727	100 000	200 000	100 000	100 000
Muud tegevustulud	5 000	5 000	6 000	7 000	8 000
Põhitegevuse kulud kokku	12 013 054	12 444 104	13 056 057	13 668 307	14 331 321
Antavad toetused tegevuskuludeks	817 219	776 358	805 000	805 000	825 000
Muud tegevuskulud	11 195 835	11 667 746	12 251 057	12 863 307	13 506 321
sh personalikulud	7 698 776	8 016 601	8 417 431	8 838 303	9 280 218
sh majandamiskulud	3 414 279	3 558 509	3 736 434	3 923 256	4 119 419
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>					
sh muud kulud	82 779	92 636	97 191	101 749	106 685
Põhitegevuse tulem	180 810	428 296	691 690	907 990	1 125 168
Investeeringustegevus kokku	-1 813 341	-2 761 770	-199 381	-895 350	-550 318
Põhivara müük (+)	250 000	100 000	800 000	400 000	300 000
Põhivara soetus (-)	-2 229 751	-2 461 770	-399 381	-1 279 350	-440 318
<i>sh projektide omaosalus</i>	-1 768 341	-2 461 770	-399 381	-895 350	-440 318
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	461 410	0	0	384 000	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	0				

Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0				
Antavad laenud (-)	0				
Finantstulud (+)	0				
Finantskulud (-)	-295 000	-400 000	-600 000	-400 000	-410 000
Eelarve tulem	-1 632 531	-2 333 474	492 309	12 640	574 850
Finantseerimistegevus	954 683	1 400 000	-700 620	-105 000	-460 000
Kohustiste võtmine (+)	1 700 000	2 450 000	399 380	795 000	440 000
Kohustiste tasumine (-)	-745 317	-1 050 000	-1 100 000	-900 000	-900 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-677 848	-933 474	-208 311	-92 360	114 850
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	0	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)					
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 366 985	433 511	225 200	132 840	247 690
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	7 114 683	8 514 683	7 814 063	7 709 063	7 249 063
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)					
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	5 747 698	8 081 172	7 588 863	7 576 223	7 001 373
Netovõlakoormus (%)	47,1%	62,8%	55,2%	52,0%	45,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 755 091	9 654 299	9 623 423	9 474 593	9 273 894
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 007 394	1 573 127	2 034 560	1 898 371	2 272 521
E/a kontroll (tasakaal)	0	0	0	0	0
Kohustiste võtmise kontroll	OK	OK	OK	OK	OK
Põhitegevuse tulude muutus	2%	6%	7%	6%	6%
Põhitegevuse kulude muutus	11%	4%	5%	5%	5%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,02	1,03	1,05	1,07	1,08

Tabel 2 Raasiku valla eelarvestrateegia perioodi investeeringud

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	12 094	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	12 094				
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
03 Avalik kord ja julgeolek	10 066	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 066				
04 Majandus	1 110 473	400 000	399 381	419 350	440 318
<i>sh toetuse arvelt</i>	436 410				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	674 063	400 000	399 381	419 350	440 318
05 Keskkonnakaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	736 000	2 031 770	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	736 000	2 031 770			
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vaba-aeg, kultuur ja religioon	35 000	0	0	220 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				60 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	35 000			160 000	
09 Haridus	326 118	30 000	0	640 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000			324 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	301 118	30 000		316 000	
10 Sotsiaalne kaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					

KÕIK KOKKU	2 229 751	2 461 770	399 381	1 279 350	440 318
<i>sh toetuse arvelt</i>	461 410	0	0	384 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 768 341	2 461 770	399 381	895 350	440 318
Põhivara soetuse kontroll	0	0	0	0	0

Lisa 1 Investeeringud aastatel 2024-2028 koos kommentaaridega

Investeeringuprojektid	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	lisainfo 2024-2028 investeeringute kohta
projekt 1: Teed (sh kergteed) ja tänavad	1 110 473	400 000	399 381	419 350	440 318	400 000 Aruküla-Kalesi kergliiklustee omaosalus; Tallinna mnt vaheline kõnnitee ning Talve tee kõnnitee kuni Jetoili jaama kõnniteeni. Tehase tee 2 14 689 (2023), Raasiku raudteejaama pargi ja reisirakla ehitus 35 245 (2023), Peningi-Raasiku kergliiklustee ja Silla tee rek.projekteerimine koos tänavavalgustusega 84 766 (2023), vastavalt teehoiukavale
<i>sh toetuse arvelt</i>	436 410					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	674 063	400 000	399 381	419 350	440 318	
projekt 2: Avalik kord	10 066	0	0	0	0	Valmidus generaatori toitele üleminekuks (2023)
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 066					
projekt 3: Vallamaja	12 094	0	0	0	0	Suitsuärasutusluigid (2023)
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	12 094					

projekt 4: Raasiku valla sport	35 000	0	0	220 000	0	Eskiisid uisuväljaku katuse ja PV halli eskiis, Raasiku Terviserada planeerimine ja ehituse alustamine
<i>sh toetuse arvelt</i>				60 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	35 000			160 000		
projekt 5: Aruküla Lasteaed	250 000	30 000	0	0	0	Ventilatsiooni väljaehitamine, vent. kapid ja WIFI 2025
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	250 000	30 000				
projekt 6: Raasiku Lasteaed	37 820	0	0	0	0	Küttesõlme projekteerimine ja ehitus (2023)
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	37 820	0	0	0		
projekt 7: Pikavere Mõisakool	38 298	0	0	0	0	Parkla ehitus. Klassi remont (2023)
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	13 298					
projekt 8: Raasiku ja Aruküla linnakud	0	0	0	100 000	-	Arhitektuurikonkurss ja võimalik projekteerimine
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				100 000		
projekt 9: Huvikooli Pääsulind	0	0	0	540 000	0	Projekteerimine, küte, vent. Ehitus Aruküla mõisahoones
<i>sh toetuse arvelt</i>				324 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				216 000		
projekt 10: ÜVK	736 000	2 031 770	0	0	0	ÜVK
<i>Reservkapitali suurendamine Raven OÜ, ÜVK</i>	736 000	2 031 770				
KÕIK KOKKU	2 229 751	2 461 770	399 381	1 279 350	440 318	
<i>sh toetuse arvelt</i>	461 410			384 000	0	

<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 768 341	2 461 770	399 381	895 350	440 318	
<i>sh omaosaluse sees kohustuse võtmine (laenu)</i>	1 700 000	2 450 000	399 000	795 000	440 000	